

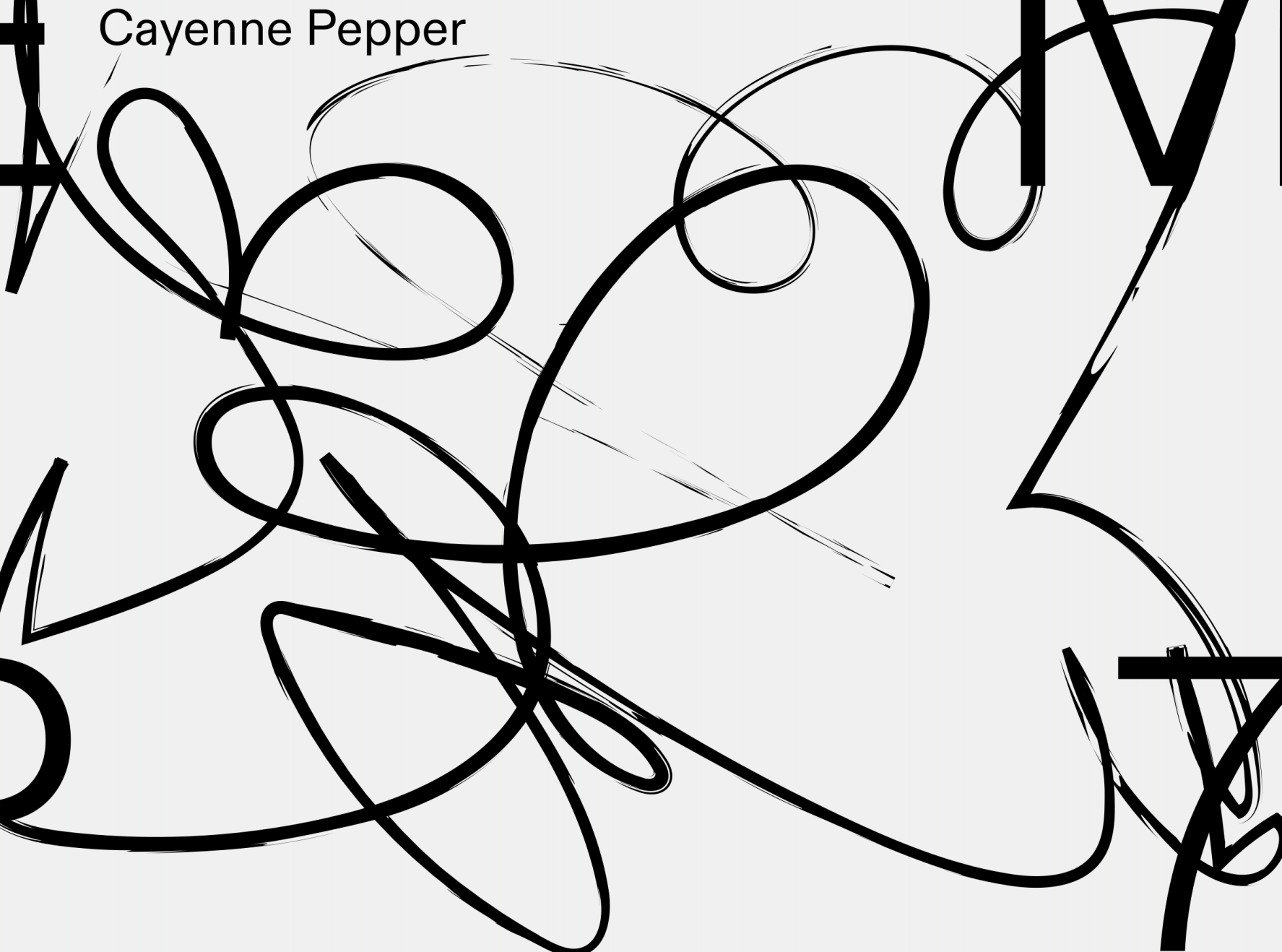
Symphonia Heroica
Eha (The Prodigal Son)
Cayenne Pepper

E

M

P

A

Else Marie Pade (1924–2016)

EMP 7

Various speakers, DR¹

Else Marie Pade, electronics

1	Symphonia Heroica (1962)
Text by Johannes Weltzer (1900–51)	15:34
2	Eha (Den fortabte søn) [The Prodigal Son] (1958)	11:49
3	Cayennepeber (Cayenne Pepper) (1962)	5:37

Total 33:00

The *EMP Series*, a collaboration between Dacapo Records and publisher Edition·S, offers a fresh digital perspective on Else Marie Pade's music, featuring previously unavailable works, including reel-to-reel tapes and compositions from her tenure at the Danish Broadcasting Corporation. The series will continue with regular releases through 2024, commemorating the centennial of Else Marie Pade's birth and her extraordinary sonic universe.

Else Marie Pade, 2006

Sonic Interpretations

By Jonas Olesen

Symphonia Heroica (1962) is a sonic interpretation of the extended poem *Symphonia Heroica* by the Danish poet Johannes Weltzer (1900–51), crafted as a private birthday gift from colleagues at DR (Danish Broadcasting Corporation) to the then programme director Aksel Dahlerup (1897–1978) on the occasion of his 65th birthday on 15 February 1962. The poem is narrated by all the speakers from the so-called ‘speaker service’ at DR, accompanied by an electronic soundtrack composed by Else Marie Pade.

The poem is notably experimental and Dadaist-inspired, yet it was relatively well-known at the time, having garnered a bronze medal at the Olympic Games in Amsterdam in 1928. Weltzer himself had recited the poem on Danish radio as early as 1929. In the text, Weltzer employs the literary device of depicting various European countries and major cities as observed from the air by the American pilot Charles Lindbergh (1902–74), renowned for his first non-stop transatlantic flight in 1927. The portrayal is far from idyllic, encapsulated in the overarching sentiment of the text:

*Weary to the death is Europe,
its mild eyes fear the light.
Its heart burns in anguish and torment.*

...

The witchcraft of cities ravish our heart.

The poem consistently maintains a bleak tone, shaping both fascination and critical commentary on modern cities and modernity itself. For instance, regarding London:

*The East End stinks like a dead rat in coal-black water.
The sound madness sends its red blood through
London’s veins.*

Here, the dadaist influence becomes evident as the text’s meaning veers into abstraction. Unlike the predominantly critical depictions of other cities and countries in the poem, Denmark is portrayed solely in a positive light:

*The fine, lively bustle of Rådhuspladsen, the glint of
bicycles,
Children playing, the beautiful feminine curve of Lange-
linie,
Øresund more blue than the sky, our suburban streets,
People’s plain kindness ...*

The effect is intriguing, as the idyllic portrayal of Denmark can be interpreted as deeply ironic due to its stark contrast with other descriptions. Pade has set the text to music using classic electronic musical elements: sine waves and white noise.

In the first half of the poem, a deep underlying drone of sine waves that rhythmically modulate each other is heard. These are the so-called beat tones that arise when two tones of almost identical frequency create rhythmic variations, and which Pade herself referred to as ‘floatings’.

This drone establishes an atmosphere of latent unrest,

The soundscape later transitions to siren-like wails, serving as a more direct illustration of the text, particularly during descriptions of the First World War like this:

*Yellow flows the mud in Ypres' trenches,
hostile ravens meet us with laughter.*

It is thus natural to interpret the siren tones as an illustration of sounds of war. In addition, beeping tones are also heard, which sound like Morse code, but otherwise the overall soundscape is abstract. In the second half of the poem, the soundscape becomes more varied and active, incorporating elements of filtered white noise and treated sine waves. Ultimately, the initial drone returns, echoing repetitions in the text itself.

In addition to Pade's soundscape, the piece features numerous male and female voices, each reading separate passages from the text. This multiplicity of voices offers a unique perspective on the poem, originally conceived as experienced solely by Lindbergh but now interpreted through the lens of many individuals.

In summary, this work is a meticulously crafted and thoughtful creation, remarkable considering its origins as a private gift with no intention of publication. Unfortunately, there is no record of the program director Dahlerup's reaction to his birthday present.

Notes

Pade's work is sometimes referenced as *Symphonie Heroica* but is correctly titled *Symphonia Heroica*. The work has never been officially released. The poem has been published in book form as *Symphonia heroica* by Johannes Weltzer (Nyt Nordisk Forlag, 1929). The full poem can be read [here](#).

In 1958, the theatre Århus Studenterscene was established in Aarhus. Despite what the name might suggest, it was not an amateur theatre founded by students, but rather an ambitious stage aiming to present 'the great works of world literature' alongside 'experimental novelties' to the public.

One of the theatre's earliest productions was the play *Eha (The Prodigal Son)* by the Russian-born author Arthur Adamov (1908–1970). For this staging, Else Marie Pade composed a 12-minute sound score.

It is unknown what scenographic elements were involved in the performance, or whether any actors appeared on stage. On the recording of the work, a male voice recites brief fragments of Adamov's text at long intervals. A clear narrative is not immediately apparent, and combined with Pade's abstract sonic landscape, the overall expression becomes diffuse and atmospheric.

The soundscape features processed recordings of real sounds, including the tapping of a typewriter and, at the very end, the cry of a baby. The most prominent elements are tape loops: one consists of laughter pitched down and processed with artificial reverb. This is followed by similar loops built from a short, unidentified melodic fragment constructed from spliced sine tones. These appear throughout the work in varying timbral forms.

At times, the melody resembles something played on an electronic organ; at others, it takes on the character of rhythmic noise.

fitting well with the poem's bleakness.

Notes

It has not been possible to identify a play by Arthur Adamov with either the title *Eha* or *The Prodigal Son*. Possibly, the title is a loose Danish translation. Else Marie Pade herself has stated that the work premiered on 1 May 1958 at Aarhus Student Scene, but since Aarhus Student Scene was only established in the autumn of 1958, either there is a memory shift, or the work was performed before the official opening of the theatre.

No immediate sources mention the performance, but the following source: u. Forf.: Aarhus Student Scene: Status regarding 1958-1960 mentions that 'performances of a more special nature' were presented in addition to the larger productions.

Cayennepeber (Cayenne Pepper) (1962) is a short piece of incidental music for the play of the same name, written by the French poet René de Obaldia (1918–2022). The play premiered on 2 May 1962 at Aarhus Student Scene and takes the form of a dialogue between two male convicts working by the roadside breaking stones while engaging in an absurd conversation with each other. Beyond this, there is no real plot.

There are no recordings where the actors can be heard, only Pade's purely electronic piece, which is quite atypical for her, almost traditionally melodic. At the beginning, the French national anthem, *La Marseillaise*, is heard, sounding as if it is played on an electric organ. Later, a series of other simple melodies are played with the same sound, which cannot be immediately identified.

The music is divided into three sections separated by a high-pitched tone, and each section basically consists

of the same sound material, where melody and rhythm are given different tempos in each section. The rhythmic sounds appear to be created with a so-called pulse generator – a device that emits short clicks, the tempo of which can be regulated with a dial and typically used for sound measurements. Pade created small accelerating rhythmic sequences by turning the dial, filtering the individual clicks differently, and finally putting the small sequences together in tape loops.

Throughout the piece, another monotonous rhythmic sound can be heard, which, with a bit of imagination, can be thought to illustrate a hammer breaking stones, and thus, as the only element, is a direct sound illustration of the action.

Notes

The play has the original title *Poivre de Cayenne* and had its French premiere in 1962.

JOHANNES
WELTZER
SYMPHONIA
HEROICA

h.h.f.
ARNOLD BUSCK 29

The front cover of Johannes
Weltzer's *Symphonia Heroica*,
1929

Lydlig iscenesættelser

Af Jonas Olesen

Symphonia Heroica (1962) er en lydlig iscenesættelse af langdigtet *Symphonia Heroica* af den danske digter Johannes Weltzer (1900-51), skabt som en privat fødselsdagsgave af medarbejdere på DR til den daværende programdirektør Aksel Dahlerup (1897-1978) i anledning af hans 65-års fødselsdag 15. februar 1962. Digtet er indlæst af samtlige speakere på den såkaldte speakertjeneste på DR, og herefter har Else Marie Pade komponeret en elektronisk lydside.

Digtet er stærkt eksperimenterende og dadaistisk inspireret, men var trods dette alligevel relativt kendt i samtiden, da det vandt en bronzemedalje ved de olympiske lege i Amsterdam 1928. Weltzer havde selv oplæst digtet i dansk radio så tidligt som i 1929.

I teksten anvender Weltzer det litterære greb at en række europæiske lande og storbyer beskrives som set fra luften af den amerikanske pilot Charles Lindbergh (1902-74), der blev berømt for som den første at flyve over Atlanterhavet non-stop i 1927. Det er bestemt ikke et idyllisk billede, der tegnes, for som det hedder overordnet i teksten:

*Dødtræt er Europa,
dets blide øjne
frygter lyset.
Dets hjerte brænder
i angst og kval.*

...

*Byernes trolddom.
voldtager vort hjerte.*

Som det fremgår, er grundtonen i digtet gennemgående dystert, og teksten former sig både som en fascination og et kritisk portræt af de moderne storbyer og moderniteten som sådan. Om London hedder det for eksempel:

*East End stinker som en død rotte i sortladent vand.
Det sunde vanvid sender sit røde blod gennem Londons
årer.*

Her bliver den dadaistiske inspiration også tydelig, i den forstand at tekstens betydning bliver fuldstændig abstrakt. I modsætning til stort set alle de byer og lande, der nævnes i digtet, portrætteres Danmark udelukkende positivt, for her ses:

*Rådhuspladsens fine, levende mylder, cyklernes glimten,
Børnene der leger, Langelinies smukke kvindelige bue,
Øresund der er mere blå end himlen, vore villaveje
Menneskers jævne venlighed ...*

Effekten er interessant, fordi det idylliserende Danmarksportræt kan læses som dybt ironisk på grund af den kraftige kontrast til de øvrige beskrivelser.

Pade har lydsat teksten med brug af de klassiske elektronmusikalske virkemidler; sinustoner og hvid støj. I første halvdel af digtet høres en dyb underliggende drone af sinustoner der rytmisk modulerer hinanden. Det er de såkaldte stødtoner der opstår når to toner af næsten identisk frekvens skaber rytmiske variationer, og som

Pade selv refererede til som "svævninger". Dronen skaber en atmosfære af latent uro, der passer godt til digtets dystrehed. Lydbilledet skifter senere til sirenelignende hyletoner som en mere direkte illustration af teksten, der på dette tidspunkt beskriver Første Verdenskrig med sætninger som:

*Gult flyder leret i Ypres' grøfter,
fjendtlige ravne ler os i møde.*

Det er således nærliggende at tolke sirenetonerne som en illustration af krigslyde. I tillæg høres også bippende toner, der lyder som morsekodning, men ellers er lydbilledet overordnet abstrakt.

I anden halvdel af digtet bliver lydbilledet mere varieret og aktivt. Der høres elementer af filtreret hvid støj, sinustonerne stiger og falder i tonehøjde og behandles med kunstig rumklang. Til allersidst vendes der tilbage til den indledende drone, hvilket også mimer gentagelser i selve teksten, der slutter med nogle af de samme sætninger, som den begyndte med.

Udover Pades lydbillede, der netop er mere et atmosfæreskabende lydbillede end egentlig musik, høres de mange forskellige mande- og kvindestemmer, der hver læser adskilte afsnit op af teksten. Dette giver i sig selv en særlig vinkel på digtet, fordi det oprindeligt er skrevet som oplevet udelukkende af Lindbergh, men nu fremstår som oplevet af mange forskellige personer.

Sammenfattende er der tale om et særdeles gennemarbejdet og gennemtænkt værk, hvilket er bemærkelsesværdigt, da det ikke blev lavet med tanke på at blive

offentliggjort, men blot var ment som en privat gave. Hvad programdirektøren Dahlerup syntes om sin fødselsdagsgave, foreligger der desværre ingen oplysninger om.

Noter

Titlen på Pades værk er i nogle kilder benævnt som *Symphonie Heroica*, men er retteligt *Symphonia Heroica*. Værket har aldrig været udsendt. Digtet er udgivet i bogform som: Weltzer, Johannes: *Symphonia heroica* (Nyt Nordisk Forlag, 1929). Det kan læses i fuld længde indscannet [her](#).

I 1958 blev teatret Århus Studenterscene etableret i Aarhus. Det var ikke – som navnet måske kunne antyde – et amatørteater skabt af studerende, men derimod et ambitiøst teater, der ønskede at præsentere "verdenslitteraturens storværker" og "eksperimentale nyheder" for publikum.

En af teatrets første forestillinger var skuespillet *Eha (Den fortabte søn)* af den russiske forfatter Arthur Adamov (1908-1970). Til denne opsætning skabte Else Marie Pade en lydside af 12 minutters varighed.

Det vides ikke, hvilke sceniske elementer der har indgået i forestillingen, eller om der medvirkede skuespillere. På den eksisterende optagelse af værket høres en mandlig oplæser, som med lange mellemrum reciterer korte fragmenter af Adamovs tekst. Et egentligt narrativ er ikke umiddelbart til stede, og sammen med Pades abstrakte lydunivers bliver værkets samlede udtryk meget udflydende og stemningsbetonet.

Lydsiden består blandt andet af enkelte behandlede real-

lyde som lyden af tastning på en skrivemaskine og helt til slut en grædende baby.

Derudover er de gennemgående elementer primært et båndloop, med en optagelse af latter der er sænket i tonehøjde, og tilført kunstig rumklang. Disse afløses af lignende båndloops med en kort, uidentificeret melodi-stump skabt af sammenklippede sinustoner, der optræder i forskellige klanglige udgaver værket igennem.

Nogle steder lyder det, som om melodien spilles på et elektronisk orgel, mens det andre steder har mere karakter af rytmisk støj.

Noter

Det har ikke været muligt at identificere et skuespil af Arthur Adamov med enten titlen *Eha* eller *Den fortabte søn*. Muligvis er titlen en fri dansk oversættelse. Else Marie Pade har selv angivet, at værket blev uropført den 1. maj 1958 på Århus Studenterscene, men da Århus Studenterscene først blev etableret i efteråret 1958, må der enten være tale om en erindringsforskydning, eller at værket er opført før den officielle åbning af teatret.

Umiddelbart findes ingen kilder, der nævner opførelsen, men følgende kilde: u. Forf.: Århus Studenterscene: Status vedr. 1958-1960 nævner at der opførtes "forestillinger af mere speciel art" udover de større produktioner.

Cayennepeber (1962) er et kort stykke underlægningsmusik til teaterstykket af samme navn, skrevet af den franske digter René de Obaldia (1918-2022). Stykket blev uropført den 2. maj 1962 på Århus Studenterscene og former sig som en dialog mellem to mandlige straffefanger, der arbejder i en vejside med at bryde sten, mens de fører en absurd samtale med hinanden. Udover

dette findes ingen egentlig handling. Der findes ikke optagelser, hvor skuespillerne høres, kun Pades rent elektroniske stykke der, meget atypisk for hende, nærmest er traditionelt melodisk. I begyndelsen høres den franske nationalsang, *Marseillaisen*, der lyder som den er spillet på et elorgel. Med samme klang spilles senere en række andre enkle melodier, der ikke umiddelbart lader sig identificere.

Musikken falder i tre afsnit adskilt af en højfrekvent hyletone, og hvert afsnit består grundlæggende af det samme lydmateriale, hvor melodi og rytme gives forskellige tempi i hvert afsnit. Rytmedyden lader til at være skabt med en såkaldt pulsgenerator – et apparat, der udsender korte klik, hvis tempo kan reguleres med en drejeknap og typisk anvendes til lydmålinger. Pade har skabt små accelererende rytmiske forløb ved at skrue på drejeknappen, filtrere de enkelte klik forskelligt og har så endelig sat de små forløb sammen i båndsløjfer. Gennem hele stykket høres en anden monoton rytmisk lyd, der med lidt god vilje kan forestille at illustrere en hammer, der bryder sten, og som dermed, som det umiddelbart eneste element, er en decideret lydlig illustration af handlingen.

Noter

Teaterstykket har originaltitlen *Poivre de Cayenne* og havde fransk premiere i 1962.

Recording producer: Else Marie Pade
Transfer of original tapes: Hans Peter Stubbe Teglbjærg

© & © 2024 Dacapo Records, Copenhagen

Liner notes: Jonas Olesen
Photo p. 3 © Lisbeth Damgaard
Design: Studio Tobias Røder, www.tobiasroeder.com

Publisher: Edition·S, www.edition-s.dk

With support from Augustinus Fonden, A.P. Møller
Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond,
Koda Kultur, Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jock's
Fond and Sonning Fonden.

DAC - DA2037 www.dacapo-records.dk

**DANMARKS NATIONALE
MUSIKANTOLOGI**

Dacapo Records, Denmark's national record label, was founded in 1989 with the purpose of releasing the best of Danish music past and present. The majority of our recordings are world premieres, and we are dedicated to producing music of the highest international standards.